

MAGYARSÁG

POLITIKAI NAPILAP

ELŐFIZETESI ÁRAK
 Helyben: Egy óra kor. 1.—
 Negyedévre ——— : 3.—
 Félévre ——— : 6.—
 Egész évre ——— : 12.—
 Vidéken: Egy óra kor. 1.20
 Negyedévre ——— : 3.60
 Félévre ——— : 7.—
 Egész évre ——— : 14.—
 Egyes példány ára 4 fillér (2 kr.)

Felelős szerkesztő
BARTÓK LAJOS

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL
 Budapest, VIII., Szentkirályi-utca 28.
 Hirdetések petty számítással, díjazás szerint.
 Apró hirdetések ára: egy sor 2 fillér, vastagabb betűvel 4 fillér.

Közegészségügyi miniszterium.

Budapest, január 8.

Az államigazgatás legelső feladata a polgárok testi épségét veszélyeztető bajokat, hiányokat megszüntetni és a betegek gyógyításáról gondoskodni. A népek testi egészsége képezi alapfeltételeit az állam létének és megerősödésének. A második feladat: az értelmiség, szellemi kiképzés, a tanügy fejlesztése. Azután, csak sokkal utánuk, jönnek a többi feladatok.

Itt a legelső feladatról, a közegészségügyről mondunk el valamit, mert ez az «ügy» ma egy kormányzati ág köpenye alá fogva, csak annak egyik alosztályában részesül «legfelsőbb felügyeleti» megfigyelésben és elintézésben.

Pedig azt önálló, teljesen önálló legfőbb kormányhatóság, ressort, tárca illeti meg, nemcsak mellékes, reá «kiterjeszkedő» ellátás.

A központi hatóság szervezeti keretén belül gyors, erélyes és sokszor oly intézkedési módot igényel, mely mellett egész másik vidékre azonnal lehessen kirendelni a központi felügyelő és rendelkező kormányhatóság kiküldöttét.

Egységes és erélyes módon kell a közegészség követelményeit létesíteni, megővni és ugyanilyen módon kell, a kártékony befolyások megszüntetése, elfojtása tekintetében intézkedni. A «prophylaxis»,

a közegészségügy modern jelszava, csak úgy érvényesülhet teljességében, közaldásul, ha egy felelős, «módus», körültekintő centrális szakhatóság vezetése alatt biztosítható minden kelléke.

A közegészségügy mai színvonalán mennyi még a teendő nálunk! Hány száz meg száz intézkedés léptetendő életbe, mennyi közegészségügyi kérdés szabályozandó és hány oldandó meg újabb irányban! Mindez arra tereli a kormány feladatát, hogy e kérdéseket egy önálló nagy főhatóság szakavatott kezeibe tegye le.

Kórházügy, táplálék-ellenőrzés, a köz-tisztaság száz meg száz, eddig hozatlan törvénye, a szegényügynek ide tartozó része, néptáplálkozás, élelmiszer szállítás közegészségügyi feltételei, öltözék-iparosok egészségügyi szemmel tartása s a tekintetben újítások tanulmányozása s terjesztése, fertőtlenítés-ügy szabályozása; befásítás és kert-alkítás higiénikus szempontból, állatgyógyügy, fűtőszervezetek, gyógyfürdő és tisztító közfürdők ügye, a rabok közegészségi ügye, a nyilvános házak s ehez tartozó kérdések szabályozása, gyármunkások, gyermekek, iskolák egészségi kérdései s építési, vasuti munkások ide való ügye; városbeli ipartelepek s kémények, motorok, közlekedési eszközök (automobilok stb.) megengedhetőségének, gyakorlásuk szabályozásának kérdései; köz- és magánépületek higiénikus rendszabályai; pecegődörűgy; hány meg hány kérdés függ még általá-

nos — nem helyhatósági — szabályozás nélkül a levegőben! Kápráztatás, tükröknek közhelyen kitétele és hordása; színházak s más mulatóhelyek, termek zsúfolásának megelőzése s az azokba bocsátható embercsoport maximumának szabályozása; a hulladék országos rendezése; a bírósági orvosi ügyek szabályozása; az igazságügyi orvosi tanács s az országos vegyész teendőinek az ily orvosi főhatóság kebelébe olvasztása; folyóvizek, kutak, vízvezetékek egészségügyi felülvizsgálata s azokat illetőleg profilaktikus intézkedések felállítása — stb. stb., mindezek oly ügyek, melyek szabályozása s állandó felügyelete legfelsőbb forumban egy közegészségügyi külön kormányhatóság felállítását igénylik, amelynek az orvosi iskolák, szakképzett-ségi kérdések tekintetében is alárendelve legyenek.

Csak figyelmeztetés akar ez lenni s utalás arra, hogy hazánk közegészségügyének országos erélyes fővezetése és szabályozása egy önálló közegészségügyi miniszterium felállításával nem remélhető.

Az legelsőrendű szükségletünket, népünk épségének mellözhetlen követelményét képezi.

BELPOLITIKAI HIREK.

Budapest, jan. 7.

Magyar miniszterek Bécsben. Mint Bécsből hivatalosan jelentik. Széll Kálmán miniszterelnök, Hegedűs Sándor kereskedelemügyi mi-

A MAGYARSÁG TÁRCAJA

Elfelejtett szabadsághős.

Az ujévi üdvözlések sorozatában egyik-másik újsághoz olvastam, hogy a többek közt a még élő «két» szabadságharcos tábornok egyikét, Görgei Arthurt is üdvözölték tisztelői; a tudósítások szerint a másik tábornok a Buenos-Ayresban élő derék Czege Jánosunk.

A napi sajtónak ez a felületesége némi korrigálásra szorul, annál inkább, mert szabadságharcunk egyik kiváló alakja, aki Bonyhádon élt — adja az Isten, még sokáig jó egészségben — dicsőségtől bearanyozott napjait, bizonyára rossz néven venné és tegyük hozzá, jogosan, hogy Szent-Tamás hősről úgy megfellekedtek, hogy azt se tudják: él-e még?

Pedig Perczel Mór is megérdemelné a kegyeletnek azt a megnyilatkozását, hogy a még élő nagy alakok közt említsük nevét s ha a napisait ezt elmulasztotta, tegyük jóvá a hibát azzal, hogy hozzá emlékeztetjük a hős tábornok egyik legdicsőbb fegyvertényét, Szent-Tamás megvételeit, mely egyik legkimagaslóbb eseménye volt szabadságharcunknak.

Tudvalevő, hogy az 1849-ik esztendő sok eszomoruságot hozott a Bácskára. Hős Damjanichot győzelemhez szorított honvédekkel együtt a Duna-Tisza mentén beállott hadi események

elszólítottak az alsó vidékről, minek következtében keserves napok következtek Bács-Bánátra.

A magyarok kivonulása után a felbőszült rákok és szerbek teljesen urai lettek a helyzetnek. Egy Új-Szerbiáról ábrándoztak s egyuttal megkezdtek a véres boszu iszonyatos munkáját, megtorlandó azt a sok keserű leckét, amiben Damjanich veressépkasaitól részük volt.

Az egész alvidéken rémuralom ütötte fel tanyáját. Jaj volt a magyarnak... Theodorovics szerb tábornok hordái le nem írható garázdálkodást vittek véghez az egész Bácskában. De e borzasztóságok közt is legtöbbit szenvedett Zenta. Itt Trifkovic őrnagy, egy minden emberi érzésből kivetkőzött szerb hiéna garázdálkodott. Hogy mit vitt véghez, legyen elég csak pár részlet fölemlítése.

A város lakosságát nagy tömegekben fűzte rabláncra, mint valami csordát úgy hajtotta ki a város végére, ahol aztán megkezdődött a vérgyászító kannibalizmus. Az apa a saját gyermeke fejét és viszont a férfi neje fejét volt kényeserítve levágni... Hihetetlen elvadulása az emberi érzésnek!

Vagy hat hétig tartottak a fenevadak garázdálkodásai, míg végre a jajszó elhangzott a kormány füleig is... Kossuth szorongó lélekkel értesült az alvidéki eseményekről. Kit bizzon meg a megtorlás keresztülvitelével? ez a gondolat foglalkoztatta éjjel-nappal. Végre megtalálta emberét. Perczel Mórban látta a Bácska

megszabadulóját. És reményében nem csatlakozott.

A derék tábornok dicsőségvágytól égve fogadta el a rábizott tisztséget március 17-én s 22-én már megtámadta Szőreget, honnan elűzve Theodorovicsot, egyidejűleg ura lett a szentiváni sáncoknak is. Másnap Zentának lettek urai a magyarok...

Minő látvány tárult itt a győztes honvédek szeméi elé! Sirva borultak egymás nyakába a derék fiúk s esküt tettek, hogy a vandalizmus és gyászos temetőjél megboszulják...

Az alkalom nem sokáig várattott magára. Miután Perczel 27-én mindenütt győzelmes csapatai élén bevonult Péterváradra, gróf Batthyány Kázmér kormánybiztossal egyetemben megtette intézkedéseit Szent-Tamás bevételeire.

A feladat, aminek megoldását a derék tábornok maga elé tűzte, tagadhatatlanul egyike volt a legnehezebbeknek azok közül, amelyeknél a magyar legyverek dicsőséget arattak.

Szent-Tamás sáncait már előzőleg sok honvédek hősi vére festette pirosra. De a szerb fészek állt s ormán Új-Szerbia zászlóját lobogtatta a tavaszi fuvalom.

Április 3-ára tűzte ki Perczel Mór Szent-Tamás bevételeit. Még alig virradt, mikor az ostromló sereg nagy csendben, óvatosan megkezdte előnyomulását. Metsző szél verdeste a mező hervadt bojtörjénjait a honvédek arcába, de panaszhang nem, ellenben ez a szó hangzott el a derék fiúk ajkán:

niszter és *Darányi* Ignác földmívelésügyi miniszter ma ideérkeztek az újvi gratulációk átadása végett. Gróf *Sáchenyi* Gyulával, a király személye körüli miniszterrel tegnap találkoztak a többi magyar miniszterek. *Királyunk* tegnap délelőtt folyamán fogadta a miniszterelnököt, aki délután három órakor *Goluchowski* külügyminisztert látogatta meg a külügyminiszterium palotájában. Innen *Kállay* közös pénzügyminiszterhez hajtatott a kormányelnök s őt is meglátogatta. Tegnap *Ferenc Károly*, *Lajos Viktor*, *Szalvátor Lipót* és *Reiner* főhercegeknek, azonkívül *Mária Terézia* főhercegnőnek adta át a kormányelnök az újvi gratulációkat. Ma *Ferenc Ferdinánd* trónörökös fogadta *Szell* Kálmánt. A miniszterelnököt tegnap több osztrák politikai kitűnőség meglátogatta a Bank-Gassei palotában.

A katolikus autonomia. Tegnap jeleztük, hogy a katolikus autonomia hármass bizottsága megbízatásához képest a vallás és közoktatásügyi miniszteriumban tartott szombati értekezletén érintkezésbe lépett a kormány képviselőjével. Újabb jelentés szerint a hármass bizottság tagjai: gróf *Apponyi* Albert, gróf *Szapáry* Gyula és *Rajner* kanonok, küldetésük befejezése után szerzett információikkal jelentést tesznek az autonómiai kongresszus szűkebb bizottságának, melytől megbízást nyertek s a plénum majd ilyen úton fog tájékoztatást nyerni az illetékes tényezők álláspontjáról.

Gróf *Erdődy* Gyula országgyűlési képviselő ma bejelentette a hercegrímásnak, hogy a rohonci autonómiai kerületben viselt mandátumáról lemond. Az egyházmegyei hatóság a napokban megteszi az új autonómiai képviselőválasztás iránt a szükséges intézkedéseket.

A fővárosi börszelap, mely *Falk* Miksa úr szerkesztésében jelenik meg, tudvalevőleg szintén beleavatkozott a katolikus autonómiai mozgalomba és egy tervezetet közölt, amely szerint meg kellene oltani az autonómiai kérdést. Ez a tervezet ugy adatott elő célzatossággal, mint a katolikus főpapi körökből eredő és eme tervezet ellen, most egymásután szólnak fel a katolikus főpapok organumai. A nagyváradi bíborospüspök *Schlauch* Lőrinc lapja, a *Tiszántul* a többek közt így nyilatkozik erről a tervezetről:

„Vettük észre már eddig is azt a törekvést a kormány részéről, hogy a katolikus autonómiai mozgalomokat nem óhajtja sikerre vezetni. Nem értjük ma sem, miért nem fél a magyar kormány az oláh és a szerb görög-keletiek autonómiájától s miért követi el mégis mindent a magyar állam alapját képező katolikus vallás autonómiája ellen? Most pedig a Pester Lloyd-hoz egy tervezetet a katolikus autonómiáról, mely nem egyéb, mint az egész fontos kérdésnek eltemetése. Faj ezt a tervezetet olvasnunk, mert világosan látjuk belőle, hogy az oly nagy reményekkel megindult katolikus autonómiai munkálatok telet a lélek-

— Csak előre!...

Hat órakor eldördülnek az első ágyuk, mire megkezdődött az ádáz harc, melyben a honvédek fogcsikorgatva nyomulnak előre; nemesak a győzelmi vágy, de a boszu érzése is dagasztja keblüket...

Nyolc órakor a harc kimenetele még kétes, az ellenség nem enged, arra meg csak gondolni sem akar, hogy állását feladja...

Ekkor *Perczel* Miklós ezredes, a tábornok festvérőse, dandárát romokra vezényli s egyszerre három oldalról támadva meg a hídfői sáncokat, a rációk holttestein keresztül nyomul a városba. Az ostromlottak föl fogják a harcot, sűrű golyózápor fogadja *Perczel* dandárát. De ugyanekkor *Földváry* Sándor, a szegedi önkéntesek vitéz őrnagya, kezébe ragadja a zászlót s e szavakkal rohan a sáncokra:

— Utánam, aki magyar!

És nyomultak előre a szegedi önkéntesek hallt megvető elszántsággal; tőlük nem messze a derék *Thurszky*-léle zászlóalj *Ruimán* őrnagy vezetésével, míg a másik oldalon a *Wárak* vinnak dicsőséges harcot, élükön *Gaal* ezredessel.

A rációk ereje minden oldalon megtörik, hanyatt-homlok nyomulnak vissza a városba, nyomukban a honvédek, nem törődve az égő városban reájuk hulló zarátnokkal, az ördökiés foivik tovább. A menekülők a *Dava* folyó hullámaiba vetik magukat, de itt sincs kegyelem, akit el nem nyelnek a folyó habjai, azok a honvédek golyóitól festik pirosra a piszkos hullámokat. Majdnem

harangot hozzák. Pedig mindennek nem kellett volna így történnie. Talán erre már az utolsó órában felébredünk erőnk és jogaink tudatára s a fenyegető veszély felébreszti álmukból a közönyösen szunyadvadokat is! A katolikus autonomia megalkotása nemzeti, állami és társadalmi érdek, aki ellene van, az a magyarságnak van ellene. Autonómiai képviselőinket pedig kérjük, ne halasszák továbbra is ezt a fontos kérdést, nehogy az idén még veszélyesebb támadás érje a kezükre bízott ügyet!

A Kossuth-párt szervezkedése. *Kossuth* Ferenc körlevelet intézett az ország függetlenségi pártszervezeteihez, felhívva azokat, hogy mivel előreláthatólag a választások már a tavasszal végbemennek, saját kerületeikben mielőbb szervezkedjenek.

A közös függő államadóság. Mint a hivatalos lap mai száma közli, a közös függő államadóság ellenőrzésére kiküldött országos bizottság Bécsben, 1901. évi január hó 5-én tartott 51-dik ülésében, az államjegyek forgalmi összegét 1900. évi december hó végével következőképpen találta:

5 fros államjegyekben	110,616,150 fros — kr.
50 fros	1,383,850 fros — kr.
Összesen	112,000,000 fros — kr.

mely összeg az 1899. évi XXXI. t.-cikk értelmében közös költségen váltandó be.

Az államjegyek forgalmában folyó évi december hóban semmi változás sem történt.

A magyar-horvát pénzügyi egyezmény. Az idei költségvetés tárgyalása során már erős viták folytak a képviselőházban a horvát-magyar pénzügyi egyezmény meghosszabbításáról. Mint most jelentik, a végleges egyezmény megkötése céljából a magyar regnikoláris deputáció a horvát-magyar kiegyezés január hó végén érkezik le Zágrábba a horvát kormánykörök várakozása szerint. Az üzenet átvétele után a szóbeli tárgyalások azonnal megindulnak.

A bosnyák vasutak ügye. A bosnyák vasutak ügye már több interpellációra adott okot a képviselőházban. Kétségtelen, hogy ez a kérdés igen nagy fontosságú Magyarország közgazdasági és kereskedelmi érdekére vonatkozólag, amint az elég bőven kifejtett a parlamentben is, hol *Szell* Kálmán miniszterelnök és *Hegedűs* Sándor kereskedelemügyi miniszter kijelentést tett arra nézve, hogy e kérdésben is megóvatik a paritás, s a Boszniát Béccsel összekötő vasut nem hogy előbb kiépülni, mint az okkupált tartományokat Budapesttel egyenesen összekötő vasuti vonal. Ebben a kérdésben — úgy látszik — nem történt semmi előrehaladás, mert ma megcáfolták azt a hírt, hogy a kereskedelemügyi miniszter már a képviselőház első ülésének egyikén be fogja nyújtani a bosnyák vasutak kiépítésére vonatkozó törvényjavaslatot. Ez a

létező lélek, nők és gyermekek hullája uszík már a c-atornán. Az utcákon mintegy három-ezer rác holtteste hevert.

Déli 12 órakor a város híres *kettős tornya* omlott össze óriási robajjal, jelentve egyszerűsmind, hogy a nagy szerepet vitt *eszerb-óra* — *Szent-Tamás* romokban hever, a romok ormán pedig a magyar trikolor lengedezik.

Batthyány Kázmér a kormányhoz küldött jelentésében a többi közt ezeket írja:

„*Szent-Tamás*, a szerb és rác rablóknak ez a híres fészke, honvédeink jogos boszujának teljesen áldozatul esett. *Szent-Tamás* ki van törölve a létező helységek sorából... Az ellenség eszevesztetten fut *Perczel* Mór honvédei előtt...”

Nemsokára e jelentés vétele után, *Kossuth* Lajos megleghanul levelet írt *Perczel*nek, melyben a haza nevében mond köszönetet *ekedves Mór*-nak és újabb dicsőséges ténykedésre sarkallta a derék tábornokot.

De *Perczel* nem szomjuhozta a dicsőséget; ő azt tartotta, hogy amit tesz, tartozik vele hazájának.

— Én egyedül csak a haza vezére vagyok — mondta a *Kossuth* elismerő levelek vétele után. — Tudom, hogy most még nagy szükség van rám. No, de ha majd *Titelt* is bevesszük s az aivideket egészen megtisztítjuk az ellenségtől, ismét *Pestre* megyünk, a nyugalomba helyezzük magunkat...

Ezek a szavak eléggé jellemzik a hős tábornok *üresen hazaszeretét*. **Kronika.**

hír illetékes értesülés szerint tévedésen alapszik, mert első sorban a bosnyák vasutak kérdése még nincs abban a stádiumban, hogy arról törvényjavaslat volna előterjeszhető, másodsorban pedig a törvényjavaslatokat annak idején nem a kereskedelmi miniszter, hanem a miniszterelnök fogja az országgyűlés elé terjeszteni.

Törvény Fiuméről. A miniszterelnök hír szerint egy bizottság útján tanulmányoztatni akarja a fumei autonómiaira vonatkozó összes rendeleteket és intézkedéseket, amelyek alapján fumei viszonyunk rendezésére külön fumei törvényjavaslatot készít.

FŐVÁROS.

Modern rabszolgák.

Olyan kicsi törpe valami, mint a mérnöki kar a főváros közigazgatásában csakis a legsötétebb Keleten képzelhető. A művelt Nyugat minden kultivált területén hatalmas léptekkel tör elő a technikus világ, a jövő hőse. Mert, bocsánat a kitérésért, övék a jövő: a technikusoké, akik az emberi nyers erőt pótló alkotásokkal hova-tovább oda kényszerítik az emberiséget, hogy több legyen a közönséges gépnél s ne ököllel, hanem ésszel élje végig az életét.

S amíg ezek a modern körök a civilizált államokban teret, földet és világot hódítanak, Budapestén a városi közigazgatásban majdnem megnevezhetetlen szánandó szerepe van a mérnöki hivatalnak. Azaz, hogy szerepe sokféle van: mert a jégaszalás, orgonagyártás, harangöntés, szappanfőzés, szalonapörkölés és egyéb számtalan ilyen fajta kiváló foglalkozásban a mérnöki hivatal a szakértő. Szerepe tehát van elegendő. De tessék elhinni a Kisfaludy Színház nagybecsült kulissza-tologatójának valószínűleg nagyobb fontosságot tulajdonít a mindenkori színházigazgató, mint a főváros tanácsa a mérnöki hivatalnak.

— Afféle szükséges rossz, véli egyik-másik városlátó, amit túrni kell, bár a krumplit sem érdemli meg.

Ezek a szellemes megjegyzések, amelyek valamelyik hangadó korcsmáros konyhájából kerülnek a tanácsi zöld asztalra, sejtetik azt a súlyt és fontosságot, amelyet a több mint száz tagú hivatal a városnál eltolgat. Ennek a lenézetésnek legelső okozója maga a hivatal, amely sem érintkezésben, sem eljárásában nem tudja önmagának a hivatását megillető méltóságot megszerezni. Egy helyt tulzott alázatosság, más helyt tulzott pajtáskodás veri le a hivatal felsőbb vévét mindenkor érvényesíteni tudó önértéket, amely épp emiatt kellő alakban és kellő helyen soha sem jut kifejezésre.

A másik oka ennek a ferde helyzetnek a főváros közigazgatásának szervezete, amely nem számolva a mai technikus karral, olyan alárendelt pozícióba vetette a harminc év előtt létező néhány földköstölést, a melyet akkor — tisztelet a kivételeknek — egyik-másik nagyon is megérdemelt.

A szervezet ostoba intézkedésein tárogítani, rést ütni senki sem mert. A vezetők legkevésbé, mert a választáshoz kötött vezető állást egy kis kirugásért senki sem kockáztatja s még mindig jobb a jól dotált első rabszolga állás, mint egy idő előtti nyugalomba küldéssel járó szerénysorsu — szabadság.

Am én nem akarok lárogítani. Bizsem, hogy a közigazgatás reformja meg hozza a technikus karnak azt a független pozíciót, amely méltán megilleti. De mielőtt az a Zokunfimizik bekövetkeznék, lehetetlen hallgatással mellőzni azt az állapotot, amelyről a középitési igazgató ma telt előterjesztést a polgármesterhez.

Évek óta a központi mérnöki hivatalban felváltva egy-egy mérnöknek ügyeletes szolgálatot kell teljesítenie, hogy balesetek alkalmával szakkérdésekben támogassa a rendőrséget. Az inspekción a hivatalos óra után déli két órától másnap reggeli 8 óráig tart s a központi hivatal minden mérnöke egyfolytában 30 napon át köteles ügyeletes szolgálatot teljesíteni.

A középitési igazgató előterjesztésében tulajdos terhesnek és méltánytalannak tartja azt a szolgálatot s arra kéri a polgármestert, hogy az inspekción csak 15 napra terjedjen, de a mai tornájában az is megszüntetendő. Az ügy megoldására azt javasolja, hogy a rendőrség kebelében az orvosi szolgálathoz hasonlóan állandó mű-

szaki szolgálata rendszeresítessék, mert képtelenség, hogy a hivatalos munkáját végző tisztviselő minden évben 30 napon keresztül olyan lekötöttségben legyen, amilyent az inspekciónak lelkismeretes teljesítése kíván.

Ezt mondja a középítési igazgató ma egy hivatalos írásban. Másképp civilizált közigazgatásról ekkora kegyetlenséget föl sem tételezhetnénk, csak ha tekintetbe vesszük, hogy ez a határozat Bánffy miniszterelnöksége és Perczel belügyminiszterkedése alatt született és nyert magabiztos jóváhagyást. A közvetlenül érdekelt felek pedig — ők tudják miért — a változtatást még ma nem merik kérni, inkább rabszolgáskodnak minden esztendőben 30 napig.

Hidak a hegytetőn. A meghorotvált Gelléthegynek friss udonsága van: a Pest felé néző oldalán, közel a Ferenc József-hidhoz hosszú hidakat vertek, amelyek a mohos sziklákat csatolják össze. A város még mindig le akar néhány száz köbméter követ fejteni a hegyről. A lefejtés árát azonban olesónak találta, tudniillik egy köbméter kő lefejtéséért ötven koronát fizetett. Valamiképp tehát meg akarván drágitani a kőfejtést, kieszték, hogy hányvászszakértőkkel szakértetik meg, vajjon az évezredek sziklákat megérték-e a csákányra? A szakértők persze kötelesek végig vizsgálni a hegy minden részét. Ehhez a vizsgálathoz kellett a hegyoldalán az a négy-öt hid és gyalogut, ami ma a járókelőkben érthetetlen meglepetést keltett. Mi mindent meg nem érünk még a Gelléthegygyel! Talán meg is épül rá. Sőt talán el is tolatja a város Promontorra, mert Budán alig van már beépíthető telek, sőt kocsiútra sem telt, — azt is a hegy lábából kellett kivágni.

A király háza és a főváros. A legmagasabb magán- és családi alapok csász. és kir. vezérigazgatósága ma megfőlebbezte a tanácsnak egyik határozatát. A kivételtől a palotának hatalmas rizalitjai lesznek, amelyek az utcaterületből 18 ölet foglalnak el. A főváros a közterület használatára címén 39.226 koronát fizetett a vezérigazgatósággal megengedte a 18 ölt elfoglalását. Az építésnél azonban kitért, hogy a drágán vett területen világító kábelek vannak, amelyek az építést gátolják. A vezérigazgatóság kérelmére a tanács odább helyezte a kábeleket, az átrakás költségeit pedig kivette a családi alapokra. Ez ellen a kivétel ellen főlebbezett ma az alapok igazgatósága, amely méltánytalannak tartja, hogy egy és ugyanazon terület kétféle költséget fizessen. A tanács a főlebbezést a közmunkatanács-hoz tette át.

A javadalmi bérlő pöre. Dick Mór, a főváros javadalmi bérlője a IV. kerületi járásbírósnál pört indított a főváros ellen a szerződés megszüntetése és kártérítés iránt. A fővárosi tisztviselőség illetékességi kifogást emelt, a melynek a járásbírósnak a mai tárgyaláson helyt adott és Dicket keresetével elutasította.

Emelkedik a légszeszifogyasztás. A légszeszifogyasztás azt jelentette ma a városnak, hogy a VII. kerületben olyan mértékben emelkedik a légszeszifogyasztás, hogy több helyen kénytelen a csővezetékét kicserélni. Az új nagyobb vezeték a Rottenbiller-úton, István-úton, Bethlen-téren, Aréna-úton rakják le, a munka 28.726 koronába kerül, amit jóváhagyás és tudomásul vétel végett jelent be a társaság a városnak.

TÁVIRATOK.

Spanyolország és a burok.

Madrid, jan. 7. Az egyesült republikánus párt felhívást intézett a kamarához, amelyben azt javasolja, hogy mielőtt akar Hollandia akar más nemzet a dél-afrikai háborúnak választott bíróság útján való eldöntését indítványozza, Spanyolország rögtön csatlakozzék hozzá, ha pedig más állam nem tesz ilyen indítványt, akkor Spanyolország ragadja meg az iniciatívát.

Burok küzdelme.

London, jan. 8. A *Daily Mail* jelenti Matjesfonteinből tegnapi kelettel, hogy Sutherlandtól északra négy mértföldnyire mintegy 1500 lönyibur sereg áll.

Fokváros, jan. 8. Calvinában, Clamwilliamban, Piquetbergben, Namersburyban, Tullaghanban, Paarlban és Stellenboschban kihirdették a hadijogot.

Clamwilliam, jan. 8. A Fokföldre benyomult buroknak egy része Cal viniába érkezett és egy-két nap múlva valószínűleg itt lesz.

Johannesburg, jan. 7. Babington tábornok tegnap Vendersdorpból mintegy 1500 emberrel észak felé ment és a Magales-hegyektől délre öt mértföldnyire Naauwpoortnál és Randfontein

teinnél Delarey seregére bukkant. Az angolok az ellenséget, amelynek száma mintegy 800 főre rughatott, kiűzték Witwaterslandból. Babington tábornok és Gordon ezredes 16 mértföldnyire üldözték az ellenséget.

Fokváros, jan. 8. Az *Onsland* című lap kiadóját, akit izgató cikkek közlése miatt letartóztattak, biztosíték ellenében szabadlábra helyezték.

A kínai háború.

London, jan. 8. A *Daly Mail* jelenti Pekingből 6-iki kelettel: Oroszország új egvezményt javasol, a mely szerint a tiancin-sanhaikvani vasut valósággal Oroszország politikai ellenőrzése alá kerülne, noha névleg átadnak az angol részvényeseknek. Az egvezmény-javaslatot átadták Walderssee grófnak aláírás végett. Hir szerint Walderssee nem akarta átvenni az egvezményt a hozzájárulását megtagadó angol kormány kifejezett szankcionálása nélkül.

Lukács Béla öngyilkossága.

Budapest, jan. 8.

Letűnt egy férfi ismét a magyar közélet teréről és letűnése nemcsak megrendítő, nem csak szomorú, hanem nem is szokatlan a mi állampolitikusaink vezetében. Lukács Béla volt magyar kereskedelemügyi miniszter, a párisi világiállásnak volt magyar kormánybiztosa öngyilkossá lett. A Dunába vette magát s megzavarodott agya talán ott a zajló jégtáblák tömegében tért öntudatra, mikor a zúzó áradat által sodort jégdarabba kapaszkodva folytatott egy utolsó küzdelmet az életért. De hiába. Meghalt, elveszett. Rettenetes halál, melynek gyakran vagyunk tanúi itt a fővárosban lakók, de retentességében most kimagaslóbb, mikor közéletünknek egy kiváló, elsőrendű alakját is így kell elvesztenünk.

Összehasonlításokat nem akarunk tenni, de a magyar politikai életnek, hány nagy alakja dőlt már úgy a sirba, hogy elébb önkaraital oltotta ki életét. Ott látjuk még uszni a mi Grünwald Bélánk holt tetemét a Szajna zöldes-szürkés hullámaiban, amíg partra nem vetette őt az áradat. Mennyit vesztett ez a nemzet benne és mennyit azokban, akik előtte a nagyok közül, ha nem is így, de önként mentek a nirvánába. Mennyit Széchenyi István grófnak, a »legnagyobb magyarban» és mennyit gróf Teleki Lászlóban, aztán a többiekben a hosszú sorozatban? Valóban, felébred bennünk a gondolat, hogy hát oly bőségében vagyunk mi magyarok a nagy tehetségeknek, hogy így kell őket eltemetnünk? És mememléként csendül agyunkba gróf Széchenyi István mondata: »Oly kevesen vagyunk magyarok, hogy még az öngyilkosnak is meg kellene kegyelmezni.» És ő sem kegyelmezett meg magának s most Lukács Béla sem.

Lukács Béla halálának lelket megrendítő előzménye az, hogy egykor a magyar szabadságharc viharában egész családja vérbe fult. Az oláhok felzudult bandája bárdelre vetette Zalathnán apját, anyját, őt testvérét s ebből a vérfürdőből ő menekült egyedül, hogy így végezze magasha tört pályafutását.

»Mik voltak azok a zalathnai napok? Egy névtelen történet, minőket földdel betakarni szeretünk, a kizöldült pázsitot nem bolygatjuk fölöttük. Azt mondjuk: a végzet keze volt; annak méltóztatott egyszer az embert, mint elemi csapást mutatni be a világnak, árvíz, jégesők, tűzokádók emberalakban.»

Valóban, mintha a gondviselésnek kedve támadt volna megtanulni, mennyi csapást bír el egy nemzet, mennyi alatt roskad össze?

Ellenünk uszított egy vérbősz népet, mely a világtól elmaradtan, magánosan élt havasai között. Szívéből kihalt minden, csak a bosszu

égett benne, feje tanulatlan maradt, szenvedélye nem ismert féket. Ez a nép támadt ellenünk.

Valami névtelen ragály lepte meg őket: a nagyság vágya. Egy oláh tanító olvasott valamit a rómaiak erdélyi gyarmatairól, s arról kezdett képzelődni, hogy ők a dicső rómaiak maradékai, kikre a kihalt világbirodalom új fölemelése vár. És megindult az izgatás. A papok a szócékléről, a népvézerek az utcákon tanították, hogy a rómaiak régi nagysága föltámadóban van, ha ők, az új »Populus Romanus», elég erősek lesznek megküzdeni elnyomóikkal, a magyarokkal. Most három hónapig alszik az Isten, — mondták — addig minden bünt büntetlenül lehet elkövetni.

De bármily kegyetlenek voltak is, nem voltak elég erősek egy nemzetet megölni. Fölhasíták a szűkek kebleit, megégették a csecsemőket, halálra kínozták a férfiakat, kivégezték az özvegyeket. Fehérvárt egy órásmestert elevenen megsütöttek, egy nemes, kezeit-lábait levágva, övig a földbe temettek, másoknak lefűrészelték karjait, és fejét, s a csonka tagokat saját feleségével és leányával vitették át a szomszéd községbe.

Valamennyi hóhérság közt legirtózatóbb volt a zalathnai vérfürdő, október 22-én. Kilenyszáz halottja maradt az iszonyu napnak, s a kegyetlenségek. Itt veszett el Lukács Béla családja is.

Most, hogy ott állunk a halottnézőben kiterített teteme mellett, nem akarunk suttogásokról hallani, melyek ilyen esetben megszokták lengetni a ravataloknak mécseseit. Sőt visszautasítjuk ezeket a suttogásokat és fájdalmas vesztéssel, könyvet áldozunk egy előkelő erdélyi magyar család kiváló tagjának egy volt magyar miniszternek ilyen szomorú végzete fölött.

Lukács Béla megrendítő halálának részletei a következők:

Az öngyilkosság.

Tegnap délután fél öt órakor egy öszülőben lévő uri ember a Ferenc-József hidon át Buda felé igyekezett. Magaviselete kissé izgatott volt, amint azt a hidon őrt álló Ujecz János nevű rendőr a katasztrófa után jelentette. Az ismeretlen ember, aki bársonygalléros szürke télikabátot, fekete Ferenc József ruhát viselt, megállt a hid közepén s hirtelen ugrással átvette magát a korláton. A rendőr odaszaladt, hogy megragadjja, de már későn érkezett, a szerencsétlen ember a jégtáblák közt elmerült a vízben. Néhány pillanattal később fölbukott s kétségbeesetten vergődött, majd megragadta balkezelével a mellette uszó nagy jégtáblát s ebben a helyzetben függve maradt.

— Segítség! — kiáltotta többször.

A több négyyszögmeternyi jégtábla csendesen uszott lefelé. Ujecz rendőr a közraktári tűzörségre szaladt, hogy segítséget szerezzen. Onnan telefonoztak a IX. kerületi tűzörségre, amely a Csepel-rakodóparton van, hogy egy ember a Dunába ugrott s viszi a jég lefelé. Piller István őrparancsnok erre megjelentette a dolgot a főparancsnokságra s utasítást kért.

— Vonuljon ki az egész őrséggel! — hangzott a parancs.

Egy perccel később felszereltek egy szerkocsit az összes életmentő szerekkel s Piller vezetésével nyolc tűzoltó sebesen elhajtott a Ferenc József-hidra, ahol már nagy közönség verődött össze. A hirtől már vagy négy száz méternyre eluszott a jégtábla, amely erősen bukdácsolt a rája nehezdedő ember terhétől. A közelben sehol sem akadtak ladikra, amire Piller őrparancsnok és tűzoltói leszálltak a borárostéri hajók kikötőjéhez s ott találtak egy lélekvesztőt. Piller István őrparancsnok és két derék embere: Tanner Péter és Serák Mihály mégis beleült s elindította a csónakot. A paron álló nép vissza akarta őket tartani, de hiába. Szívzorongva leste mindenki a ladik útját. Végre megközelítették azt a nagy jégtáblát, amelyre a vízbeugrott ember kapaszkodott. Félkarjra, amely a jégtáblán nyugodott, egészen belenyomta a vízbe a súlyos tömeget. Az őrparancsnok nagy fáradság-

gal kötelet csavart az öngyilkos dereka köré, aztán kiemelte a mozdulatlan ember fejét a vízből s megparancsolta legényeinek, hogy evezzenek ki a partra. A parton várakozó tüzoltók azután egyesült erővel kiemelték a vízből az ismeretlent.

A tüzoltók átadták a már ott várakozó rendőröknek a kifogott embert.

Az agnoszkálás.

A rendőrök értesítették telefonon a mentőket és a dunai kerületi kapitányságot. Aztán átvette szerepét a rengőrség. *Varyassy Béla* ügyveltes rendőrtisztviselő és *Váradi László dr.* rendőrorvos és konstatálták, hogy halottal van dolguk. Átkutatták a halott zsebeit s a nála talált írásokból kétségtelenül kiderült, hogy az öngyilkos *Lukács Béla* volt magyar királyi kereskedelemügyi miniszter, a nemrég bezárt párisi világiállás magyar osztályának kormánybiztosa.

A rendőri küldöttség jegyzőkönyvet készített az esetről, aztán a boncoló intézetbe vitette a halottat. A nála talált vasuti jegy elárulta, hogy a szerencsétlen ember ma jött be *Pomázról* a fővárosba bizonyosan azzal a sötét szándékkal, hogy eleméssze magát. *Lukács Béla* már hónapok óta a *Pomáz* mellett levő *margitligeti szanatóriumban* volt, ahol súlyos ideggyógyulást szenvedett.

Az öngyilkosságról értesítették *Lukács Béla* özvegyét, akit roppant lesújtott a gyászos hír. Férjét látni óhajtva, elhajtattott az orvostani intézetbe, ahol megmutatták neki a halottat. A boldogtalan asszony aztán kétségtelenül agnoszkálta a férjét. Egészen megtörve hagyta el a szomorú házat.

Életrajza.

Lukács Béla rövid életrajzi adatai a következők: *Zalatnán* született 1847-ben. A fölkelő oláhok lövöldöztek szülővárosát, ahonnan riadtan menekült a lakosság Gyulafehérvár felé. Az oláhok üldözték a menekülőket és akit utolértek, fölkoncolták. *Lukács Bélának* apja, anyja és öt testvére vértelt el akkor s ő maga is vérző sebbel a fején, ott feküdt a halottak között, ahonnan dajkája, egy hűséges oláh asszony mentette ki.

A középiskolákat Gyulafehérváron végezte el, a jogot pedig Budapesten. Mint író, szépirodalmi művekkel kezdte köz pályáját, de később a pénzügyi tudományokkal kezdett foglalkozni. Egyik nagyobb pénzügyi munkáját a M. T. Akadémia pályadíjjal tüntette ki.

Eleintén az állami számvéviszékénél szolgált (*Gajzágó Salamon* ipa volt a megholdogultnak), majd *Kerkapoly* pénzügyminiszter vette maga mellé bizalmas titkárnak, akire sokat bízott és bécsi tárgyalásokhoz is elvitte magával.

Képviselővé 1872-ben választották s a nagy adórendező bizottságnak is tagja volt, valamint a pénzügyi bizottságnak is. Később egy akkori mérsékelt ellenzéknek, a független szabadelvű pártnak volt a tagja s 1877-1878-ban a *Közvélemény* című napilapot szerkesztette.

Pár évvel később többet magával a szabadelvű pártha tért vissza s Tolnav helyébe a magyar államvasutak igazgatójává nevezték ki, majd pedig *Baross* nak lett államtitkárává, akinek halála után kereskedelmi miniszterré lett. *Wekerlével* együtt vált meg tárcájától s helyét *Dániel Ernővel* töltötték be.

Az országgyűlésen a marosvásárhelyi első kerületet képviselte s 1896-ban nevezték ki a párisi világiállás kormánybiztosává, amely minőségében Magyarország tekintélyének érvényt és tiszteletet tudott szerezni. Sok város és egyesület tüntette ki azzal, hogy diszpolgárrá vagy disztaggá választotta.

Lukács Béla családos ember volt. Feleségét, *Gajzágó Fatimét* imádásig szerette. Nagyon boldogan éltek. Egyetlen fiuk, *Simon*, most tizenöt éves s a *Terézianum* kitűnő növendéke. Két leánya van, az egyik tizenegy, a másik öt éves: *Paula* és *Terusha*. Családjá most Budapesten van s a *Disz-tér 4.* száma alatt lakik, ugyanott, a hol régebben *Jenő királyi herceg* szállása volt. Fiát karácsonyra hazahozatta a *Terézianumból* s az ünnepeket ő is családjá körében töltötte. Tegnapelőtt utazott el a fia s tegnap öngyilkossá lett apja.

Lukács mint kormánybiztos.

Lukács Béla, mint a párisi kiállítás magyar kormánybiztosa még tavaly februárban ment ki Párisba, hol lankadalan szorgalommal dolgozott. Kora reggeltől késő estig künn volt a területen a munkások közt és mindenben maga rendelkezett *Fittler Kamill* műszaki igazgatóval. A kitartó munka rendkívül megviselte *Lukács Bélát*. Lelki nyugalma azonban nagyon felzavarta egy hírlapi cikk, amely a nyáron a Nemzetgazdasági Szemleiben jelent meg. A cikk megátdadta a kormánybiztoság működését és több előkelő tisztviselő személyét meggyanúsította. Körülbelül ekkor jött egy névtelen följelentés a kereskedelmi

minisztériumba, amely majdnem ugyanegz a meggyanúsítást tartalmazta. A vizsgálatot egy főbb-rangu miniszteri tisztviselő vezette s ámbár *Lukács Béla* ügykezelésének tisztasága minden kétségen felülnek bizonyult, *Lukács Béla* megrendülve látta a személye iránt való bizalmat és a vizsgálat befejezése után hirtelen visszajött Párisból, s több aktát nem irt alá. Testben-lélekbén megtört, ugr, hogy aig lehetett ráismerni az erős, energikus emberre. Családjának panaszkodott és kérte feleségét, hogy vigyék valanová pihenni, mert nem akar embereket látni, érzi, hogy lelke fáradt, beteg és pihennie kell.

A tetemnézőben.

Az *Üllői-ut* végén, az orvostani intézet vidékén már kora reggel élénk élet urakodott. Fogat fogatot ért. Az orvostani intézetben levő öngyilkos *Lukács Béla* volt kereskedelemügyi miniszter és párisi kiállítás magyar kormánybiztos meglekintésére érkeztek: a rokonság, a barátok és az ismerősök. Legelsőnek jött *Gajzágó Salamonné* az öngyilkos anyósa. Sorba jöttek azután a kuria és királyi tábla bírái és közéletünk számos kitűnősége. Felesége tegnap éjszaka 11 órakor tekintette meg a halottat. *Lukács Bélát* az orvostani intézet egyik földszinti termében helyezték el. Arcán a haláltusának, a küzdelemnek egyetlen nyoma sem létezik. Semmi elváltozás, aminek a nyomban beállott dermedés az oka. A halál nyomban beállott és azt minden valószínűség szerint szívzserűhűtés okozta. Sérülések csupán a koponyáján láthatók és hálul a nyult agyon. *Pomázról* teli kabát nélkül, fekete szalonöltözetben jött be a fővárosba. Gummitalpu, vékonybőrű házi cipőben. Második osztályon utazott. Mindezek a körülmények arra engednek következtetni, hogy *Lukács Béla* környezetének tudta nélkül hagyta el a szanatóriumot. *Gajzágó Salamon* ma délelőtt a rendőrségnél a holttest boncolásának mellőzését kérelmezte, amit a rendőrség tényleg engedelmezett.

A temetés.

A temetés iránt ma délelőtt maga az özvegy intézkedett. A holttestet az *Entreprise*-intézet holnap reggel szállítja át az orvostani intézetből az elhunynak *Disz-tér 4.* sz. a. levő lakására, ahol a délelőtt tolyamán fölrvatalozzák. A temetés holnapután, csütörtökön délután 2 órakor lesz a *disztéri* gyászházból. Az elhunytat a kerepesi-uti temetőben helyezik örök nyugalomra.

A részvétáviratok.

A jelenleg Bécsben időző magyar miniszterek *Lukács Béla* özvegyéhez a következő részvétáviratokat intézték:

Szell Kálmán miniszterelnök:

Mélyen megrendülve értesülök arról a nagy és fájdalmas csapásról, amely Nagyméltóságodat sújtotta. Súlyos veszteség éite az országot is, mert a megholdogult, aki mindenkor és minden állásban a kötelességteljesítés mintaképe volt, utolsó lehelletig a legnagyobb becsületességgel, hűven és lelkiismeretesen szolgált minden ügyet, amely gondozására volt bízva. A párisi kiállításon elért fényes sikerünk legnagyobb részét az ő érdeme.

Fogadja Nagyméltóságod mélyen érzett részvétem kifejezését. Teljes szívemből osztozom Nagyméltóságod fájdalomában, annál is inkább, mert a boldogultban igen régi és igen hű barátot és munkatársat veszítettünk.

Szell Kálmán.

Hegedűs Sándor kereskedelemügyi miniszter:

Mélyen megdöbbentett és elszomorított a szerencsétlen gyász eset. Adjon az isteni Gondviselés Excellenciádnak erőt a csapás elviselésére és szolgáljon vizsául, hogy gyászában az egész ország osztozik, különösen én, aki az elhunynban egyik legdrágább és leghűvebb barátomat és legönzetlenebb munkatársaim egyikét siratom. Adjon az Ég enyhet és vigaszt megtört szívének.

Hegedűs Sándor

Daranyi Ignác földmívelésügyi miniszter:

Fogadja Nagyméltóságod azon megdöbbentő csapás alkalmából, mely kedves családjával együtt mindnyájunkat ért, legbensőbb fájdalommal részvétem nyilvánítását. A boldogult utóijára a párisi kiállítás és azzal együtt a mezőgazdasági kiállítás rendezése és vezetése körül oly rendkívüli sikerrel járt el, hogy ámbár mindig nagy véleménynyel voltam róla, a lényes eredmény minden várakozást felülmúlt. Nagy érdemei, a ritka kötelességteljesítés és önzetlen jellem, melyek őt mindig disztették, hála emlékezőnkben fognak maradni mindenkor. Az istentől tájuzalmának enyhítését kívánja Nagyméltóságodnak és az egész igen t. családnak.

Daranyi Ignác.

NAPIHIREK.

Budapest, január 8.

— (A legifjabb főherceg keresztelése.) Tegnap délelőtt keresztelték meg *József Agost* főherceg újszülött fiát, a legifjabb főherceget. Az ünnepélyről a hivatalos lap a következőképpen számol be:

József Agost főherceg ur és *Augusta* főhercegnasszony 6 cs. és kir. Fenségek folyó évi január hó 3-án született fiának megkeresztelése folyó évi január hó 7-én, hétfőn délelőtt 10 óra 30 perckor me t végbe a voloscai villában. A szertartást fötisztelendő *Zámhe Vince* voloscai plebános végezte. Az újszülött főherceg a keresztelésben a *László Luitpold József Antal Ignác Benedek Bernát Mária* nevet kapta. Keresztapa *Luitpold* bajor regens herceg ő királyi Fensége volt, képviselve *Lipót* bajor herceg ő királyi Fensége által.

Az orvosi jelentések szerint ugy *Augusta* főhercegnasszony, mint az újszülött főherceg kitűnő egészségnek örvend.

— (Udvari és személyihirek. Berlinből jelentik: *Valmos* császár meghülés miatt néhány napig szobájában marad. Még nem tudják, hogy a beteg császár elutazhatik-e Weimarba a nagyherceg temetésére — *Wlassics Gyula* vallás- és közoktatásügyi miniszter e heti audienciáját más-nemű hivatalos ellogaltsága miatt nem csütörtökön délután, hanem délelőtt 11 órakor tartja meg. — báró *Fejérváry Géza* honvédelmi miniszter állapota egyre javul s csak nyugalomra van szüksége. — Hágából táviratozzák: noha az orvosok kijelentése szerint *Krüger* betegsége normális folyásu, az elnök ereje mégis egyre fogy. *Krüger* néhány nap óta látogatót sem fogadhat és gyengesége már-már aggodalmat kelt. — *Szófia*-ból táviratozzák *Ferdinánd* fejedelem tegnap este kiseretével Weimarba utazott *Károly Sándor* nagyherceg temetésére. — *Bukarest*-ből táviratozzák: *Carp* miniszterelnök és pénzügyminiszter husz napi szabadságot kapott és Berinbe utazott. Távollétében a minisztertanácsban *Majoresco* igazságügyminiszter fog elnökölni, a pénzügyminiszterium vezetésében pedig *Arion* közoktatásügyi miniszter fogja helyettesíteni. — *Darmstadt*-ből jelentik *Danilo* montenegrói trónörökös feleségével tegnap *Cettinve*be utazott — *György görög* herceg Kréta kormányzója — mint Rómából táviratozzák — nőül veszi *Xenia* montenegrói hercegnőt. — *Hegedűs Sándor* kereskedelemügyi miniszter, *Lukács Béla* hírtelen halála tolytán Bécsi tartózkodását félbeszakítja és már ma este Budapestre érkezik meg, hogy a temetéssel összelüggő kérdésekben intézkedhessék.

— (Elmaradt kihallgatás.) *Szell Kálmán* miniszterelnök, ugy is mint belügyminiszter, e héten nem ad kihallgatást.

— (Kiss Aron lemondása.) A reggeli lapok közölték, hogy *Kiss Aron* püspök le akar mondani a presbiteri elnöki tisztről most a Magyar Távirati Iroda megeátolja ezt a hír.

— (Szeless Adorján ügye.) Ma délelőtt 10 órakor vezette a börtönőr *Szeless Adorjánt* cellájából, *Puscariu* vizsgálóbíró elé. *Szeless Adorján* a vizsgálóbíró előadta, hogy a lapjában megjelent királysértő cikkeket már inkrimináltak s azokat nem ő írta. *Puscariu* a vizsgálat befejezésével oda nyilatkozott, hogy az egész vád lényegtelennek látszik, de a teljelentés alapján a rendőrségnek, valamint a törvénszéknek kötelessége az ügyben eljárni. Egyszermind kihirdette határozatát, mely szerint a *felségsértés vádját elveti*, miután a följelentés igazságát nem látja beigazoltnak, de a királysértés vádját fentartja.

Királysértéssel vádolt egyéneket nem szokás vizsgálati fogságba helyezni, de miután *Szeless* már egy ízben *vetseget* követelt el azzáltal, hogy a büntetés elől megszökött, indokoltnak látja a vizsgálati fogság elrendelését. *Szeless* sürgős lellebezést adott be e határozat s a vádtanács fél 2-kor fog *Szeless* ügye fölött határozni.

— (Független szocialisták kongresszusa.) *Hódmezővásárhelyről* írják, azok a földmívelő munkások, akik független szocialistáknak nevezik magukat tegnapelőtt és tegnap tartották meg országos kongresszusokat, amelyen az *Altdődi* huszonhét megbízott vett részt. A kongresszus *Repák János* és *Sipos Balint* elnökletével tanácskozott a kigyzóak helyzetéről, azövekezték a kiztasaról, a munkástörvény módosításáról, a családügyről, szervezkedésről, stb. A kongresszuson aig azaz ember volt jelen. A nemzetközies távol tartották magukat.

— (Egy család tragédiája.) Egy szerencsétlen család tragédiájának utolsó felvonása játszódott le tegnap *Debrecenben*. Mint onnan írják lapunknak, *Földesi Vilmos* fiatal órásségédnek nemrég agyonjötté magát az édes apja. Az özvegy anya ezután odaköltözött kisebbik fiával nagyobbik gyermekéhez, aki a család főtartója lón szerény keresményéből. Nemrég a kisebbik fia beteg lett s hirtelen meghalt. Az anya nem bírta ki a csapás súlyát, egy hét múlva követte kisebbik gyermekét. A szerencsétlen Vilmos így megfosztva azokról, akik szerették őt, buskomor lett s a munkáját is abban hagyta. Tegnap végre befejezte a tragédiát: lakásán agyonlőtte magát.

— (Ötszáz öngyilkos. Ennyit mutat ki Bécs város hivatalos statisztikája. Bécsben a múlt évben ugyanis ötszáz ember lett öngyilkos, míg 1899-ben csak négyszázat dobták el maguktól életüket.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

Pálmai Ilka a Népszínházban.

Az idegenbe szakadt operettdiva első fellépte oly sok évj távollét után a képzelhető legszívélyesebb tüntetésekre adott alkalmat a szó teljes értelmében zútolásig telt Népszínháznak, Pálmai Ilka neve a Népszínház történetével és Budapest magyarosodásával elváhatatlanul össze van forrva. E bájos, kedves asszony a magyarság ügyének megbecsülhetetlen szolgálatokat tett akkor, midőn a főváros második állandó színházának még nehéz harcokat kellett vívnia a gyanju-utcai hatalmas német színház ellen, melyben Bécs legjobb operetterei egymásnak adták az ajtót és pikáns, érzéki, jókedvű játékkal a fővárosi társadalom számos körét bilincselték a gyanju-utcai német csarnokhoz. A Galmeyerek és Geistingerek mindennaposak voltak a kedves Budapesten, honnan tömérdek pénzt vittek el s a Frohner-szállodabeli orgiák híresei voltak a Lipótvárosban.

A Népszínház kezdettől fogva dicséretesen állotta ki a küzdelmet e nagyhatalom ellen. *Blaha Lujza* ellenállhatatlan hódító egyénisége és nagy művészete lekötötte a mánásvilág, a középosztály egy részét s a népszínműben gyönyörködő, igaz magyar közönséget. Azonban a Lipót-, Teréz- és Erzsébetváros még mindig odaszitott a régi fészkekhez, ahol a német szót hallotta és a kicsapongó kedvű, féktelen szeszélyű színpadi látványokban volt része. *Szigligeti*-Pálmai Ilka rövid szerződéses ideje alatt (1878) elárulta már, hogy egyedül ő benne van meg az a szunynyadó nagy tehetség, mely kellőleg kifejlődve, a balszárnnyal is fölveheti a küzdelmet, míg a centrumban *Blaha Lujza* s a jobboldalon a jeles komikusok gárda-ezrede küzd. Midőn aztán 1880-tól kezdve ismét, ezuttal hosszú időre végleg a Népszínház szerződött Pálmai Ilka, a megújult küzdelem a főváros magyarosodásának diadalával végződött. Pálmai Ilka megbűvölő kedvessége, a benne megnyilatkozó édes érzékiség, játéknak pezsgő elevensége s gazdagon kipattogó zenészi ötletei jóval többet adtak, mint a kivénülő német operettdivák s az első ifjúságában, viruló szépségében és pajzán öletességében, bája teljes birtokában levő művésznő rohamosan hódítá el az elleneségtől a három városrészt. Hiába építék már ekkor föl fővárosi közgyűlési határozat támogatásával a leégett német színházat, lassu haldoklásra volt ez kárhoztatva s végre az anyagi zavarok mocsarába fulladva, lebontatott és helyt adott gazdasági gépgyárnak, mire nagyobb szükség volt Magyarországon, mint a német színházra.

Pálmai Ilka a nyolcvanas évek közepén elhagyta Budapestet és új szerepet nyert: valóságos grófnővé lett, Bécsbe költözvén. Az egykori népszínházi közönség azonban nem felelte őt. Új csillagok jöttek helyére, kiknek más színű csillogása kápráztatta el a nézőt, de a köztudatban nagy tartalékul ott élt a hűtlenné vált régi bájos diva emléke s ma, midőn újból előtűnik állott ugyanazon frissességben, kedvessége egész varázsával, megerősödött hangjával, de még mindig lányos természetével, az első csapásra meghódította az azóta fölcseperedett új közönséget s visszavivta régi hódolót.

Egykori fényes szerepében, a «Nebántsvirág» Flaigneul Denisben lépett közönsége elé, zárdái kis

kék perkál-ruhájában, mely még csak ragyogó tolette káprázatával sem hat. Itt csakis a művész egyéniség ereje kél küzdelemre a közönség kegyeért s ha az első megjelenéskor tanusított udvarias fogadtatás a mult kedves emlékeinek szólott is, a felvonások végén szűnni nem akaró tetszésnyilatkozatok és sokszoros «vastapsok» már a jelent ünnepelték. Pálmai Ilka távolléte alatt mitsem vesztett művészete varázsából, hangja szélesebb, erősebb lett, mint egykor volt, (habár az izgatottságtól hamarabb fáradt ki, mint régen) elevensége a régi, ötletei ép oly kedvesek, szellemesek mint egykor, sőt azt lehet mondanunk, haladt a korral, amennyiben a táncos-operette terén is győzelmesen áll meg bármely versenytársa mellett.

A közönség nem győzött eleget tapsolni a kedves művésznőnek; első sorban régi kollegái és művészbáránói, kik annyi szép diadalában osztoztak, s az új csillagok, kik között a Népszínház jelenlegi kis királynője *Küry Klárka* adózott az őszinte elismerés tapsaival bájos elődjének. Pálmai többi felléptére minden páholy már eleve lefoglalva, a földszinti helyeknek is nagyobb része, dacára az általános pénztelenségnek.

* **A Zichy-jubileum.** Nagy fényvel és a közönség óriási érdeklődése mellett folyt le tegnap este a fővárosi Vigadó termeiben gróf *Zichy Géza* jubileuma, melyet a Nemzeti Zenede rendezett elnöke tiszteletére. Nyolcadfél órára zsufolyásig megtelt ugy a nagy, mint a kisterem! különösen az arisztokrácia és a művészlég volt nagy számmal képviselve. Amikor gróf *Zichy Géza* az igazgató-választmány és a tanári kar kíséretében a terembe lépett, a zenekar háromszoros tust fújt, a közönség pedig felállva, zajos tapsal és lelkes éljenzéssel fogadta az ünnepeltet. Ezután kezdetét vette a hangverseny, amelynek folyamán gróf *Zichy Géza* szakadatlan ovációk tárgya volt. Tetőpontjára hágott a közönség lelkesedése a balkézre való zongoraverseny alatt, amelyet a szerző utólréhetetlen virtuozitással adott elő. Utána olyan elemi erővel tört ki a tapsvihar, hogy az ünnepelt kénytelen volt ismét a zongorához ülni s ekkor valósággal «elénekelt» a zongorán *Mendelssohn* «Auf Flügeln des Gesanges» című szerzeményét, ráadásul pedig «Utolsó szerelem» című saját poétikus művét játszotta. Oriási tetszést aratott «Dolores» is. A közönség hangosan kívánta ismétlését, mire gróf *Zichy Géza* maga is a dobogóra lépett és *Gobbi Alajos* karnagytól átvéve a vezénylőpálcát, személyesen dirigálta a mű befejező részének ismétlését.

A küldöttségek sorát a Nemzeti Zenede igazgató-választmánya nyitotta meg. *Rózsavölgyi Gyula* alpolgármester, a Nemzeti Zenede elnöke, volt a küldöttség szónoka. Szép szavakkal köszönte meg *Zichy Géza*nak az egyesület iránt tanusított fáradszóró tevékenységét.

A tanári kar üdvözlése után *Varga Gyula*, a Kisfaludy Társaság nevében ecsetelte gróf *Zichy Géza* működésének jelentőségét.

Bartók Lajos a *Petőfi Társaság* képviselőiben poétikus szárnyalású szónoklatot tartott, mely óriási hatást keltett.

Alább adjuk a gyönyörű beszéd egy részletét.

Bartók Lajos a «*Petőfi Társaság*» küldöttsége nevében köszöntötte az ünnepeltet:

Szeretett, tisztelt barátunk! A *Petőfi-Társaság* nevében kettős örömmel üdvözlünk, mert a Te művészi jubileumoddal összeesik a Társaságunk alapításának negyedszázados évfordulója, mely alkotásban Te lelkesedéssel vettél részt. Apolló neked két muzsát adott oldaladra, Enterpét és Polihymniát, a lantot és a zongorát s te irodalmi és művészi pályádon egyaránt hű maradtál eszményiségedhez, a magyar nemzeti szellemhez. Ma a nagy zeneművészt ünneplik bened, kire valóban illik azon közmondás, hogy Rafael ha kéz nélkül születik vala, akkor is nagy festő leendett, — mert a művészethez nem hosszú haj, hanem érző és forró, fennkölt és hazafias szív kell.

S annál örömebb száll feléd üdvözlötünk e díszes csarnokban, mert bizonyára ide száll most az Olympról ama halhatatlan zeneköltő s világra szóló virtuóz szelleme, kit a magyar költők királya, *Vörösmarty* ugy nevezett, hogy:

«Hirhedett zenésze a világnak» s ki e teremben ragyogó korszakát teremté meg a magyar klasszikus zeneművészetnek s oly fényes udvar környezte őt, minőt csak fejedelmek látnak maguk körül. S most e helyen a Te fényes ünnepléseden, bár szerető csalárodnál jobban kell örvendünk nekünk, bajtársaidnak: de *Liszt Ferenc* szelleme leng itt most a legtisztább megelégedéssel, mert náladnál hűbb barátja s méltóbb tanítványa nem volt. S követted e nagy szellemet egész tevékenységében, mely külföldi diadalutadon is a magyar művészetnek s a jótékonyágnak volt szentelve.

Te magyar zászlós ur vagy, kiknek hajdan a rendi alkotmány szerint kötelességük volt bandériumot vezetniök a csatába és győztek vagy haltak a hazáért. Te a modern magyar társadalomnak megfelelően a nemzeti művelődésnek vagy zászlóvivője s ezért az irodalomnak és művészetnek élsz s itt van körülte a te hadseregged, mely most a te győzelmi himnuszodat zengi. Légy üdvözölve, légy ünnepelve, Isten segítsen, éltesen!

Ezután sorra tisztelgették a Magyar Királyi Operaház igazgatója, az Operaház művész-személyzete, több vidéki zeneegyesület; így a szatmári, kecskeméti, kolozsvári stb.

Az Opera művészi személyzetének küldöttsége volt az; tagjai: *Sz. Bárdossy Ilona*, *Kaczár Margit*, *Kertész Odön* és *Várady Sándor* (egyszermind a küldöttség szónoka), akik nemzeti szalaggal díszített pompás koszorút nyújtottak át az ünnepeltnek.

Hangverseny után következett a disztrakoma, amelyen gróf *Zichy Géza* a királyra mondta az első felköszöntőt. Utána *Zsilinszky Mihály* államtitkár a kormány, *Rózsavölgyi Gyula* alpolgármester pedig az igazgató-választmány nevében ünnepelte a jubiléumot. Gróf *Zichy Géza* szellemes válaszában köszönetet mondott mindazoknak, akiknek az ünnepély létrehozásában részük volt, különösen pedig *Gobbi Alajos* karnagnak, akinek a hangverseny sikere első sorban köszönhető. *Antalík Károly* a zenede tanári kara, *Szentirmay Etemér* a *Liszt Ferenc* Zeneművész-Kör nevében köszöntötte fel gróf *Zichy Géza*at. Dr. *Mutschenbacher* a külföldi vendégek: dr. *Ferger* bécsi és *Hochstötter* wiesbadeni zeneigazgatóra emelt poharat, akik lelkes felköszöntőkben válaszolva, a magyar nemzetet és a magyar művészetet éltették. Gróf *Zichy Géza* újabb pohárköszöntője a sajtónak szólt, amelynek nevében *Rákosi Jenő* válaszolt. Az egész bankét alatt nagyon lelkes hangulat uralkodott, amelyet még a fűtetlen ebédlő és a rossz konyha sem tört meg. A jelenvolt városatyák a szerzett tapasztalatok után remélhetőleg gondoskodni fognak róla, hogy a tegnapihoz hasonló esetek ne ismétlődjenek, amikor az egész társaság téli kabátban és föltett kalappal volt kénytelen asztalhoz ülni.

* **Burmester Willy** szerdán a Vigadó nagytermében bucsuzik el a fővárosi közönségtől második hangversenyében. Ez alkalomkor a hegedű tiszteői igen érdekes historikus hangszerrel rognak megismerkedni, tudniillik *Danda Charles* hegedűvel, amelyet *Burmester* az imént szerzett meg egy londoni nevezetes műbaráttól 48.000 márkáért. A drága hangszer *Guarnerius József* del Jesu egyik legsikerültebb mesterműve.

* **Székioglaló az Akadémián.** Az Akadémia I. osztálya tegnap délután 5 óraker tartotta az új esztendőben első ülését, amelyen *Herczeg Ferenc*, az Akadémia ujonnan megválasztott levelező tagja, tartotta meg székioglalóját. Az ülésen *Szász Károly* gyöngékedése miatt *Gyulai Pál* elnökölt. *Herczeg* első sorban köszönetét fejezi ki a tudós társaságnak, hogy megválasztották az Akadémia levelező tagjává. Igéri, hogy azon kötelességeket, melyeket a kiténtetés rámér, hiven fogja teljesíteni. Székioglalójául, a Vigszínházban legközelebb színre kerülő, legújabb szindarabjának, *Ocskay brigadéros*-nak, első felvonását olvasta föl. A darab a *Rákóczy*-féle kuruc-háboruban játszik. *Ocskay* rettegett hőse volt a háborúnak, a labancok «*Rákóczy villám*»-nak neveztek. A fölolvastott rész *Pieher* szkacsányi kastélyában játszik, ahol labancok tartózkodnak. *Ocskay* rajtok üt éjnek idején és valamennyit föl akarja kötetni. A marcona, kegyetlen vezért régi szerelmének, *Tisza* *Ilonának*, hosszas könyörgése téríti el e szándékától. A székioglaló végeztével *Némethy Géza* levelező tag olvasott föl mutatványt *Verginius ifjúsága* című munkájából.

NYILTTÉR. *)

Vérgyógyítás (Hemopatia)

Új, kipróbált gyógyszer. Kimerádatlan siker kőszvény-, asztma-, szív-, vese-, gyomor-, bél-, ideg-, vér- és bőrbajoknál. Biztos védelem szélhűtés ellen, váltás és elmozavar ellen. Évente száz meg száz teljes gyógyulás még a legsúlyosabb és legrégibb bajoknál. E gyógyszer feltalálójá és egyedüli képviselője

Dr. Kovács J. egyet. orvostudor. 570

Rendel naponta intézetben V., Váci-körút 18. sz. Házon kívül is kezel, megbízásra vidékre is megy.

*) Erővet alatt közzétettéért nem vállal felelősséget a Szerk.

KÖZGAZDASÁG.

Az osztálysorsjáték magyar föelárusítóit, a magáncépek és az osztálysorsjáték föelárusításával foglalkozó bankok képviselői ma gyűlést tartottak. Mint a Budapesti Levelező értesül, a gyűlésen rendkívül elkeseredett hangulat tört ki az osztálysorsjáték igazgatósága ellen s az is szóba került, hogy a magyar föelárusítók az üzlettel teljesen visszavonulnak. Egyelőre abban történt megállapodás, hogy a gyűlésen képviselt föelárusítók kérvényt nyújtanak be az igazgatósághoz az iránt, hogy a sorsjegyekre való jegyzés határidejét, mely január 15-én járna le, az igazgatóság későbbi terminusra halasztza el. A magyar elárusítók és az osztálysorsjáték igazgatósága között a surlódás leginkább abból a körülményből származik, hogy az idegen tőkével sok idegen jött be erre az üzletre s a nagyrészt külföldi igazgatóságra gyakorolt befolyás révén az idegen föelárusítók a magyar föelárusítók kárára lapnak előnyököt az osztálysorsjáték igazgatóságától.

A Magyar Folyam- és Tengerháozási Részvénytársaság igazgatósága közhírré teszi, hogy a Száván bekövetkezett jégzajlás miatt a sabácz — miroviczai hajójaratokat f. év január 6-án megszüntette. Budapest, 1901. január hó 7-én. Az igazgatóság.

Háziparfejlesztés. A Délvidéki Földmívelők Gazdasági Egyesülete, mint a Budapesti Levelezőnek Temesvárról jelentik, a napokban 22 főkegyesületbe 23 mestert küldött ki, akiknek az lesz a feladata, hogy az egyesületi tagokat a fűtávesztő, lámpa, zsupszalma és sásanvagoknak házipari cö-

lokra való feldolgozásának módjaira kioktassák s az által a földmívelő népek tőlen át is szerezzenek hasznos foglalkozást.

A Köztelek ujjaépítése. Az Osztrák-Magyar Bank az O. M. G. E. üllői-uti épületének ujjaépítésére 300.000 korona jelzálogkölcsönt szavazott meg.

Szállítási díjkezdmény az államvasutara. A M. A. V. igazgatósága az O. M. G. E. közbenjárására a M. A. V. vonasain szállítandó erőtakarományok után 15% szállítási díjmérséklést engedélyezett.

Gyümölcsoltó kurzusok. A gyümölcsfa tenyésztésnek a kisczardák által való megkedveltetése végett a földmívelésügyi miniszter utasította a kertészeti iskolák tanítóit, hogy a tél folyamán rendezzenek a kisczardák részére néhány gyümölcsoltó kurzusokat.

Tejgazdasági szakoktatás. A Bud. Levelező értesülése szerinti a tejgazdasági szakoktatás tovább fejlesztése végett a földmívelési miniszter Lajos bajor kir. herceg s neje Mária Terézia hercegnő sasvári uradalmával 20 évre terjedő szerződést kötött, mely szerint a tejgazdasági iskolák az uradalom Lances nevű majorjában helyezik el. Ez idő szerint tehát négy tejgazdasági szakiskolának van, u. m. Munkács, G. déllén, Nagy-Szécsénben és Sárvarott. Ezek az iskolák tejgazdasági munkásokat képeznek ki.

BUDAPESTI TŐZSDÉK.

Gabonátörszde.

Buza elkelt 17.000 mm. változatlan áron.

Készáru eladások.

Buza. Tiszavidék: 500 mm. 80 k. 8.02-5 kor., 500 mm. 79 k. 8.02-5 kor., 500 mm. 79 k. 7.85 kor., 1500 mm. 78-9 k. 7.90 kor., 200 mm. 78-5 k. 7.85 kor., 200 mm. 78-5 k. 7.80 kor., 400 mm. 78-2 k. 7.85 kor., 150 mm. 78-5 k. 7.75 kor., 100 mm. 78 k. 7.75 kor., 100 mm. 78 k. 7.72-5 kor., 200 mm. 77 k. 7.65 kor., 100 mm. 76-5 k. 7.52-5 kor., 300 mm. 75-5 k. 7.62-5 kor.

Pestvidék: 150 mm. 78 k. 7.65 kor., 200 mm. 77-5 k., 100 mm. 78 k., 100 mm. 76-5 k. 7.67-5 kor., 100 mm. 77 k. 7.55 kor., 100 mm. 76-5 k. 7.50 kor., 100 mm. 76 k. 7.52-3 kor.

Raktár: 2700 mm. 75-8 k. 7.35 kor., 1300 mm. 76 k. 7.50 kor., 2300 mm. 75-5 k. 7.30 kor.

Zab: 300 mm. 6.00 kor., 200 mm. 6.00 kor., 100 mm. 6.10 kor., 200 mm. 5.65 kor.

Arpa: 300 mm. 5.90 kor.

Rozs: 4 mm. 7.22-5 kor., 1 mm. 7.17-5 kor.

Érték-törszde.

A német császár betegségeinek híre a mai üzlet irányzata lanyha volt. Délben magasabb bécsi jegy-

zésekre javulás állott be főleg az Allamvasut-részvényekben. A járadékpiac is gyengült.

Megnyitáskor jegyznek:

Osztrák hitelrészvény	667.75
Magyar hitelrészvény	673.
Allamvasut.	673.50
Déli vasut	---
Ruma-Murányi	470.
Közut vasut	---
Városi villamos	---
49-os koronaáradók	---
Leszámlatolóbank	---
Adria	---
Jelzálogbank	---
Salgótarján	---

Délután 1 órakor jegyznek:

Osztrák hitelrészvény	678.25
Magyar hitelrészvény	673.
Allamvasut.	674.50

SZÍNHÁZAK.

Szerdán, 1901. január 9-én.

NEMZETI SZÍNHÁZ.

Párisi asszony.

Vigjáték 3 felvonásban.

Irtá: Henry Beque.

For.: Lázár Béla.

Kezdeté fél 8 órakor.

M. KIR. OPERAHÁZ.

Hoffmann meséi.

Fantasztikus opera 3 felvonásban, elő- és utójátékkal.

Zenét szerzette Offenbach Jakab.

Szövegét írta Barbier

Gyula. Fordították: Várdi Antal, Fái J. Béla és Radó Antal.

Kezdeté 7 órakor.

VÁRSZÍNHÁZ.

Zárva.

NÉPSZÍNHÁZ.

Szép Heléna.

Operette 3 felvonásban.

Irták Mailhac és Halévy.

Fordították Fái J. Béla és Makai Emil. Zenét szerzette Offenbach.

Kezdeté 7 órakor.

VIGSZÍNHÁZ.

Coralie és Társa.

Böhözát 3 felv. Irták: Valabregue és Hennequin.

Ford. Heltai Jenő

Kezdeté fél 8 órakor.

MAGYAR SZÍNHÁZ.

Az asszonyregement.

Látványos, zenés bohóság 3 felvonásban.

Irtá: Reiner Ferenc.

Zenét szerzette Rosenzweig Vilmos.

Kezdeté fél 8 órakor.

REGÉNYCSARNOK.

A kereszt diadala.

Angol regény.

Irtá: RIDER HAGGARD.

— Csönd! — kiáltott fel Hokosa. — A ti szavatok kifárasztanak minket. Lássátok! vagy hamis Istenről prédikáltak nekünk és hazugok vagytok, vagy pedig közönséges fickók, akik a királyhoz beszélnek; hiányzik bennetek az ő hite és nem tudjátok cselekedni azt, amelyre ő azoknak adott hatalmat, akik hisznek ő benne. A ti saját szájatok itélt el benneteket, fehér emberek. Válasszad ki annak a bölénynek a szarvát, amelyiket akarod és te függni fogsz az egyiken és az keresztül is döf téged. Ez a királynak az ítélete, én mondom, aki a király szája vagyok: te, fehér ember, aki két napon keresztül fárasztottál bennünket beszéddel, halálra vagy itéve és te másik, a társad, száműzve vagy ez országból.

— Nagyon nehezemre esik Mr. Owem elmondani a véget. Az ön szegény barátomnak még tíz percet engedtek, hogy «Szellemevel beszélgethessen», azután szemem láttára keresztül szúrták őt. Amikor mindennek vége volt, Hokosa felém fordulva így szólott:

— Térj vissza, fehér ember, azokhoz, akik téged küldtek és mondd el nekik a Tűz fiainak üzenetét: meghallgatták a béke követének szavait, de mégis a harcok népei maradtak ők; most köszönik nekik a küldönzöt, mert az igaz, hogy szavai szépen és jól hangzottak az ő fülükben. Mondjad meg nekik, hogy ők hazugnak találtak titeket és hogy úgy bántak veletek, mint ahogy minden igazságos embernek a hazugok-

kal bánni kell. Mondd meg nekik, hogy ők többet is kívánnak hallani ezekről a dolgokról és ha olyan tudtok küldeni, akiknek nem hamis a nyelve és aki nyelvének ígéretét mindenben teljesíteni is tudja, azt meg fogjuk hallgatni és jól bánunk vele; de olyanok, mint amilyenek ti vagytok, dárdat érdemeltek.

— És ki ment ön után közéjük? — kérdezte Owen, aki a legnagyobb érdeklődéssel hallgatta az elbeszélést.

— Ki ment! Ön azt hiszi Mr. Owen, hogy olyan sok bolond missionárus van Afrikában? Senki sem ment.

— Eszerint, — mondotta Owen inkább magához, mint vendégéhez beszélve — annak a Hokosának igaza volt. Es most, aki igazi keresztény, aki valóban hiszi vallásunk ígéretét, az menjen igaz hittel közéjük.

— Talán bizony ön akarja magára vállalni a missiót. Mr. Owca? — kérdezte a missionárus nyersen, mert ezek a szavak bántották.

Owen megdöbbsent.

— Ez ujeszme! — mondotta. — De ön talán már álmos; tizenegy óra elmúlt.

II. FEJEZET.

Owen Tamás.

Owen Tamás szobájába ment, de nem feküdt le. Elővette az asztalról a bibliát és mondatot mondat után vett vizsgálat alá.

— Az ígéret világos, — mondotta hangosan és hirtelen, amint a könyvet becsukta — világos és gyakran ismétlődő. Menekülni előle nem lehet és kétféleképpen elgondolni képtelenség. Ha nem igaz, akkor úgy látszik, hogy semmi sem igaz és a világon minden keresztény csalódott és téltrevezettetett. De ha igaz, miért nem hallunk mi sohasem csodákról? A felelet könnyű: mert nekünk nem elég erős a hitünk, hogy cso-

dákat tegyünk. Az apostolok cselekedtek csodákat, mert ők látták és ezért az ő hitük teljes volt. Az ő napjaik óta senkinek hite sem volt teljes: én legalább nem hiszem. Természetünk fizikai része magyarázza ezt meg. Ha pedig történnék még csodák, azok is csak képzeleti csodák.

Leült a nyitott ablakhoz és csodálván a nvári éjszakának alvó szépségét, gondolkodott, mert le két kétség fogta el. Egyszer már voltak ilyen kétségei; ez körülbelül kilenc évvel ezelőtt történt, mert most valamivel felül volt a harmincon. Akkor szózat érkezett hozzá és úgy tetszett, mintha ez a hang a fülébe susognék, felszólítva őt, hogy mondjon le óriási vagyonáról és menjen oda, a hová az ég fogja őt vezetni. Owen Tamás engedelmeskedett a szózatnak, de bizonyos körülmények miatt, melynek részleteire itt semmi szükség nincs, úgy cselekedve, kénytelen volt lemondani örökségéről, meglehetősen nagy vagyonról és megelégedni a fiatalabb gyermek részével, körülbelül harminceser fonttal és az élonek várható örökségével, amelyet körülbelül öt évvel ezelőtt kapott meg. Erre rokonai csodálatos megergyezéssel és egyhangúsággal azt követeltették, hogy megbolondult.

Ebben az időben tényleg azok, akik az ő helyén állottak és élvezték a gazdaságot s annak előnyeit, mint ahogy ahhoz joguk is volt, úgy beszéltek róla, mint «szegény Tamás»-ról és sajtósaagos elégedettségüknek azzal adták kifejezést, hogy változhatatlan határozottsággal kiíentették, hogy egyetlenegy garast sem adnak a missió-társaságnak. Hogy «szegény Tamás» hogyan beszélt ezekről azon a helyen, ahol volt, mindenesetre kíváncsiak lehetnének, de nem tudjuk, — valószínűleg nemes szeretettel és irgalommal, mert hiszen a földön minden tettét ez jellemezte.

(Folyt. köv.)

Czimbalmim,

melik az illetékes kapacitások által minden tekintetben a legkifináltabbaknak va nek elismerve és így a hazai és külföldi kiállításokon ut első díjat nyerték, 75 főtől különböző árban kaphatók. Mint-hogy ez idő szerint a czimbalmimnak pedáján és belső szerkezetén utóérhetetlen találmányom van, így javításokat és átalakításokat is elfogadok, a hang javulásért és tartóságért kezességét vállalok.

Habits Antal

hangszerkészítő mester.
Budapest. VII. kerület, Erzsébet körút 42 sz. és Vörösmarty-utca 10. szám.

Arjegyüket bérmentve küld.

Egyházi sz. rék,
lobogók, lépek és könyvek legolcsóbban kaphatók:
Szüts és társanal,
Budapest, IV., Újvilág-utca 2. sz.

Kis Hirdetések

felvételek a kiadóhivatalban VIII., Szentkirályi-utca 28.

Allást keresők munkaadók, vevők, eladók, bérlők

bérbeadók

és mindazok, akik a nagy közönség köréből keresik az érdekelt feleket,

hirdessenek

„MAGYARSÁG,”

Kis Hirdetések rovatában.

A kishirdetésekre a címlet és lakást is be lehet tenni minden külön díjazás nélkül.

!!! Minden szó egy-szeri beiktatása 2 fillér, vastagabb betűvel 4 fillérbe kerül!!!

Első magyar betűn-tudó részvénytársaság
Budapest, Dessewffy-utca 32. sz. Könyv- és czimrá-sok. Rézlemlő gyártás. Me-chanikai műhely.

GUMMI
és halhólyag különlegességek, valódi francia és angol gyártmány, teljesen biztos és ártalmatlan. Tuzatja: 1, 2, 3, 4, 5. 6 forintért. Pessarium oclusivum 1.50 főtől 2.50 főtig. Kapható a **Magyar Orvosi Múszertárban** Budapest. Kerepesi ut 32. szám, a Rókus kórházzal szemben. Arjegyüket ingyen, zárt borítékban.

Zsebórák
5 évi jótállás mellett részletfizetésre kaphatók **POLGAR KÁLMÁN** óra- és ékszer-üzletében Budapest, Erzsébet körút 29. Vidékre arjegyüket bérmentve.

Gummi
Halhólyag és gummi, elismert leg-több francia gyártmány, eredeti parisi csomagolásban, tuzatonként: 2, 4, 6, 8, 10, 2, 16 korona. **Capot americans** (rövid): 6, 8, 10 korona. **Parisi helyg ov szivaorkák**: 4, 6, 8, 10, 12 korona. **Női óvszerek** (Peyl Porus). **Pessarium oclusivum**. M. nanga tanár szerint 5 korona, **bevezető hozzá**: 3 korona. **Diana-öv** (bavi kötszer) darabonként: 11 korona. Dusan felszerelt raktár: **irrigátorok, bidek**, mindenemű **suspensoriumok**, valamint a beteg-ápoláshoz szükséges **összes orzkék** ben férfiak és nők részére.
Szolid kiszolgálás! Olcsó árak!
Kimerítő arjegyzekeket, zárt borítékban, titoktartás mellett, díjta anul küld szék: **KELETI J.** orvos-sebeszi mű-és kötszer gyár. Budapest. IV., Koronaherczeg-utca 17. Alapított: 1878. Tisztelettel kéretek a czimre jól ügyelni.

10 frtért
tanítók hölgyeket rajzol-ni, varrni, szabni ke-zesség mellett.
Hoffmann Karola
műszabászati és varrótan-terezete
BUDAPEST,
VII., Erzsébet-körút 23.
Ki nappal el van foglalva a esti tanfolyamra jöhet. Ugyanott elegans ruhák ké-szítése is elvállaltatik.

Czimbalmok
kifinált szerkezet és erős tiszta hanggal jutányosan kaphatók
Petke Pál
hangszer-készítőnél Buda-pest, Népszínház-utca 34.

Szép, büszke
Bajusz
éksége minden férfunak, a **Kuhmann-féle híres bajusz-kenőcs** a legrövidebb idő alatt hat. Ártalmatlansága biztosítva. Ártalmatlansága biztosítva. Tégelyenként 6 korona, az összeg előleges beküldése mellett. Postaártereket fizetés gyanánt elfogadok.
Kuhmann Károly, Düsseidorf
haj- és szakáll-ápoló speciálista.

HUBER LIPÓT
AZ ÚR JÉZUS SZÜLŐFÖLDJÉN
PAUR GEZA
HARMINCZNYOLCZ RAJZÁVAL
Ara 3 korona.
Huber Lipót műve egy tudós és jámbor zarándok szentföldi úti-élményeinek tanulságos, áhitatot keltő, bensőséges és közvetet-ten leírása. A ki olvassa, gondolatban szerzővel együtt száll hajóra Triesznél, együtt járja be vele Jeruzsálem, Názáret, Tiberiás, Kafarnaum utcáit és tereit, vele könyezik a Kálvárián, vele ujjong a betlehemi barlangban, hol a világ Megváltója született. Röviden: úgy a lelki, mint a valóságos zarándokok számára kitűnő útikönyv a Huber Lipóté. Rajzait egy, a Szentföldön járt magyar művész, kápolnai Paur Géza készítette.

ÁHITAT SZÁRNYAIN
HIMNUSZOK ÉS EGYÉB VALLASOS KÖLTEMÉNYEK
IRTA
BÁN ALADÁR
AKANTISZ V. RAJZAIVAL
A SZENT-ISTVÁN-TÁRSULAT KIADÁSA
Ara 3 kor., kötve 4 kor.
Bán Aladár könyvében, egyik bírálója szerint, a költői szárnyalással a mély vallásosság jár karöltve s e kettő igazi vonzó bált kölcsönöz az egész kötetnek. Az ember lelke fölül, olvasva e szépen gördülő, kedvesen rimelő, üde költői lélekéből fakadt költeményeket, melyekben saját hitét, reményét, lelkének természetfölötti vágyait, imádságait ismeri föl. Eredeti volt már maga a gondolat: az Egyház nagyobb ünnepeit, valamint az élet mindazon körülményeit, melyekben a keresztény lélek imával fordul Istenéhez, versben megénekelni. A verseket valóban az ünnepek tömjén-illata járja át, az imádság szelleme veszi körül. Oszinte vallásosság s a hazájához, nemzetéhez ragaszkodó szív szeretete nyilatkozik meg bennük. — Bán Aladár költeményeit Akantisz Viktor illusztrálta számos, a szöveghez illeszkedő hangulatos képpel.

Immár 8-ik kiadásban jelent meg a **BACSÓ-féle**
ÖRÖK NAPTÁR
* legzehebb, legérdekesebb és legpraktikusabb naptár mindenki számára.
Szerkesztette:
BACSÓ FERENCZ.
Tartalmazza a XVIII., XIX. és XX. század minden évének naptárát, összesen
61 teljes, közönséges naptárt,
melyek 1701-től a 2000-ik évig váltakozva érvényesek. A ki tebtát egy-szer megveszi, az egész életében
minden esztendőre
ellátja magát naptárral, mi által sok pénzt takarít meg, — s egyuttal a lefolyt év-ek naptárait is mindig kezében bírja, a mi igen érdekes do-log. Külső kiállítás pedig oly díszes, hogy a legelőkelőbb szalonok asztalán helyet foglalhat, s ezért **alkalmi ajándéknak** is különö-sen ajánlható. — Bolti ára 3 korona, de a **MAGYARSÁG** kiadóhi-vatalában (Bud. pest. IV., Vármegye-utca 11. sz.) **1 korona 20 fillér** kedvezményes árban kapható. Ha ajánlott és bér-mentes megküldés kívánatik, úgy még 35 fillér portó is mellékelendő.